

Mjölby Kulturarvsplan

Vad är kulturarv?

Kulturarvet omfattar traditioner, idéer och värden som vi övertar från tidigare generationer.

Definitionen av kulturarv förändras med tiden.

Kulturarvet berättar för oss hur samhället sett ut genom tiderna och hjälper oss att förstå varför det ser ut som det gör idag.

Den historiska aspekten är viktig för förståelsen av den egna närmiljön och därmed också viktig för vår livskvalitet.

En kulturarvsplan ger oss den unika möjligheten att få en helhetsbild över vilket kulturarv och vilka kulturmiljöer som finns i kommunen samt hur dessa ska förvaltas och utvecklas.

Här lyfts kommunens speciella identitet fram vilket också kan användas inom turismen.

Mjölby Kulturarvsplan har också en koppling till det regionala Kulturarvsprogrammet som skrivits för 2008-2010.

Kulturarvsplanen ska visa på vad vi vill:

- **LEVANDEGÖRA**
- **TILLGÄNGLIGGÖRA**
- **VÅRDA OCH BEVARA**

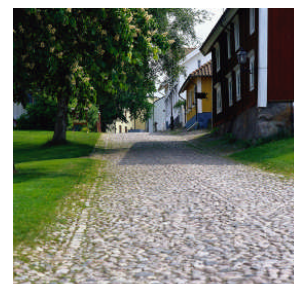
Kulturarvets aktörer

Vi hjälps åt att lyfta fram vårt kulturarv:

- Mjölby kommun
- Hembygdsföreningar
- Kulturföreningar
- Naturskyddsföreningen
- Kyrkan
- med flera...

De områden vi valt att sätta i fokus är:

*Arkiv – Hembygds- och bygdegårdar – Kulturmiljöer – Kyrkor –
Naturskyddsområden – Vandringsleder – Fornlämningar – Resta stenar –
Litteratur – Filmer – Fotografier – Musikliv – Jordbruksbygd*

Inledning

Under medeltiden uppstod Mjölby som kvarnby och Skänninge som stad med sina kloster och marknader. Vattenvägar, landsvägs- och järnvägskommunikationer har varit betydelsefulla för orterna i kommunen. I såväl Skänninge som Mjölby finns bebyggelse värd att bevara som minner om ursprunget. Bevarade kvarnbyar finns i både Mjölby och Öjebro.

När inlandsisen drog sig tillbaka lämnade den åsar, dödisgropar och deltan efter sig. Detta ser vi spår av i Skogssjöområdet, Åsabackarna och Ljunaområdet.

Jordbruksbygden är och har varit viktig. De första jordbrukarna satte hackan i jorden för 6000 år sedan. Idag odlas i huvudsak spannmål, oljeväxter och potatis.

Kommunen är dessutom i hög grad en industrikommun med bland annat tillverkning av truckar och jordbearbetningsmaskiner, som säljs över hela världen.

Kyrkbyarna bidrar med sin historia till kulturarvet. Bykaraktären i kyrkbyarna är välbevarad och gårdarna har ofta undgått att flyttas ut vid laga skiftet.

I kommunen finns det inte mindre än 18 kyrkor, varav nio är från medeltiden.

Mjölby har ett rikt musikliv!

Musiktraditionen är och har varit stark genom åren. Musiken har hjälpt till att sätta Mjölby på kartan. Skånska Lasse, Adolf Fredrik Lindblad och blåsorkestrarna är några exempel på detta.

Skänninge Marken har tusenåriga traditioner och lockar varje år över hundratusen besökare till vår kommun.

Motorbanan och travet är exempel på nutida attraktioner som kan komma att betraktas som vårt kulturarv.

Levandegöra

Så här vill vi göra vår historia och vårt kulturarv levande

- Arrangera filmvisningar
- Göra fotografier tillgängliga digitalt
- Se till att arkiven aktivt nyttjas av skolan och allmänheten
- Erbjud programverksamhet kring släktforskning och lokalhistoria
- Marknadsföra GIS-kartan och dess innehåll bl.a. genom kommunens hemsida
- Arrangera hembygdsdagar med historisk inriktning
- Hålla liv i firandet av traditionella högtider
- Arrangera guidade visningar vid historiska minnesmärken
- Anordna torpvandringar
- Genomföra guidade turer vid olika årstider i de olika naturreservaten
- Stödja lokala kulturarrangörer
- Erbjud platser för att visa upp olika kulturyttringar
- Marknadsföra öppna aktiviteter och guidningar

Tillgängliggöra

Så här vill vi göra för att så många som möjligt ska komma åt vår historia och vårt kulturarv

- Hålla arkiven öppna för allmänheten
- Se till att lokalhistoriska filmer går att låna på biblioteken
- Verka för att kartor digitaliseras och blir sökbara på Internet
- Lyfta fram Östgötasamlingarna på kommunens bibliotek
- Verka för att hembygds- och bygdegårdsföreningarna på begäran kan öppna upp sina gårdar (utanför ordinarie öppettid)
- Sätta upp skyltar med fakta om torpen, efter genomförd torpinventering
- Se över tillgängligheten
- Se över skyltningen till kulturminnesmärkena
- Ta fram folder över sevärda miljöer
- Göra kulturmiljöer sökbara på GIS-kartan
- Märka ut vandringslederna på kartor
- Hålla kyrkorna öppna för allmänheten och visa dess kulturskatter

Vårda och bevara

Så här vill vi göra för att bevara vårt kulturarv för framtiden

- Se till att de dokumentära filmerna långtidsförvaras
- Förvara fotografier, kartor och arkivmaterial i fukt- och brandsäker miljö
- Spara arkivoriginal av våra nuvarande digitala kartor och fotografier systematiskt
- Hålla Östgötasamlingarna levande och i gott skick
- Ta fram bevarandeplaner och bibehålla kulturmiljöernas karaktär och värde
- Formulera program för hur byggnaders kulturhistoriska och arkitektoniska kvaliteter ska främjas
- Ta fram skötselplaner och skydda värdefulla naturområden
- Verka för att föreningarna vårdar och bevarar sina hembygds- och bygdegårdar
- Hålla minnesmärken rena från sly och ogräs
- Bevara kommunens musiktraditioner
- Se till att skyltar vid byggnader, minnesmärken och vandringsleder är i bra skick
- Underhålla kyrkorna när behov uppstår

Det som beskrivs i Kulturarvsplanen:

”Att levandegöra, tillgängliggöra samt vårda och bevara kulturarvet” är en angelägenhet för alla berörda kulturbärare, där var och en har ett eget ansvar för sin verksamhet och ekonomi.

Mjölby Kulturarvsplan

Mer om Mjölby

Östgötasamlingarna

På biblioteken i Mjölby kommun finns särskilda avdelningar med Östgötalitteratur. Samlingarna innehåller: böcker, artikelsamlingar, broschyrer, fotografier och filmer.

Centralarkivet och Föreningsarkivet i Mjölby kommun

För vidare information och lästips

- **Naturguide Mjölby kommun (2006)**
- **Kartor** (Byggnadskontoret)

- www.mjolby.se (kommunens hemsida)
- www.kulturarvostergotland.se (Kulturarv Östergötland hemsida)
- <http://historiskakartor.lantmateriet.se/arken/s/search.html>
- <http://gise.lst.se/gise/default.asp> (digitala kartor)
- www.raa.se/cms/fornsok/start.html (fornlämningar digitalt)
- www.olfa.nu (förenings- företags- och personarkiv)
- www.sjv.se/tuva (fornlämningar på sockennivå)
- www.ostergotlandskansmuseum.se (Östergötlands läns museums hemsida)

Planer/program och inventeringar

- Naturvårdsprogram för Mjölby kommun (2001)
- Bevaringsprogram för Mjölby och Skänninge
- Byggnadsinventering
- Bevarandeplaner
- Regionalt kulturarvsprogram för Östergötland 2008-2010
- Mjölby kommuns översiktsplan

Medverkande i framtagandet av Mjölby Kulturarvsplan har varit:

Biblioteket, Byggnadskontoret, Centralarkivet, Föreningsarkivet, Hembygdsrådet, Kulturarv Östergötland, Kultur- och fritidsförvaltningen, Lindbladsällskapet, Miljökontoret, Naturskyddsföreningen, Svenska Kyrkan, Turistbyrån och Östergötlands läns museum.